

Rus, Malezyalı ve Endonezyalı Turistlerin Yerel Halkla Olan Etkileşimi: Kapadokya Bölgesinde Bir Araştırma

Emine Kale, Seda Çiçekli Ayyıldız

ÖZET

Günümüz dünyasında turizmin, bir bölgede sürdürülebilir olması için yalnızca turizm sektöründe çalışanların değil aynı zamanda bölgede yaşayan yerel halkın da desteğine ihtiyaç duyulmaktadır. Turizmin, yerel halk üzerine hem olumlu hem de olumsuz fiziksel, sosyo-kültürel ve ekonomik etkileri vardır (Kervankıran, 2014; Avcı, 2018; Büyükkuru, 2019; Pala, 2019). Bu çalışmanın amacı, Kapadokya bölgesini ziyaret eden Rus, Malezyalı ve Endonezyalı turistlerin genel özelliklerini belirlemek, yerel halk üzerindeki sosyal ve kültürel etkileri ile bölge ekonomisi üzerindeki etkileri tespit etmektir. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Destinasyonda yaşayan ve Rus, Malezyalı ve Endonezyalı turistler hakkında fikir sahibi olan 15 katılımcıdan elde edilen veriler, betimsel analiz tekniği kullanılarak değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonunda, Rus, Malezyalı ve Endonezyalı turistlerin yerel halk ile etkileşimlerinin genellikle iyi olduğu ve yerel halk üzerinde sosyal, kültürel ve ekonomik olarak olumlu etkilere sahip olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelime: Yerel Halk, Kapadokya, Rus Turistler, Malezyalı Turistler, Endonezyalı Turistler
Gönderilme Tarihi: 12.11.2023; **Kabul Tarihi:** 29.12.2023. **Araştırma Makalesi**

Interaction of Russian, Malaysian and Indonesian Tourists with Local People: A Research in The Cappadocia Region

ABSTRACT

In today's world, for tourism to be sustainable in a region, the support of not only those working in the tourism sector but also the local people living in the region is needed. Tourism has both positive and negative physical, socio-cultural and economic effects on local people (Kervankıran, 2014; Avcı, 2018; Büyükkuru, 2019; Pala, 2019). The aim of this study is to determine the general characteristics of Russian, Malaysian and Indonesian tourists visiting the Cappadocia region, to determine their social and cultural impacts on the local people and their impacts on the regional economy. In this study, the interview method, one of the qualitative research methods, was used. The data were obtained using a semi-structured interview form. The data obtained from 15 participants living in the destination and having an idea about Russian, Malaysian and Indonesian tourists were evaluated using descriptive analysis technique. At the end of the study, it was revealed that Russian, Malaysian and Indonesian tourists generally have good interactions with the local people and have positive effects on the local people socially, culturally and economically.

Keywords: Local People, Cappadocia, Russian Tourists, Malaysian Tourists, Indonesian Tourists
Submitted: 12.11.2023; **Accepted:** 29.12.2023. **Research Paper**

Emine Kale	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	0000-0002-0906-0590	ekale@nevsehir.edu.tr	Türkiye
Seda Çiçekli Ayyıldız*	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	0000-0003-2897-3253	seda.cicekli2@gmail.com	Türkiye

*Sorumlu Yazar

Giriş

Emeğin yoğun olduğu turizm sektörü; doğal, ekonomik, sosyal ve kültürel etkileri ile öne çıkarak turistik destinasyonlar açısından önem taşımaktadır. Bununla beraber hem insan ilişkilerinde hem de toplum ilişkilerinde turizm, bir etkileşim aracı olarak görülmektedir (Belisle ve Hoy, 1980; Cohen, 1996; Smith, 1997; Avcıkurt, 2017; Kalem ve Deniz, 2018; Çolak ve Batman, 2021). Bir diğer ifade ile turizm sektörünün gelişmiş olduğu bölgelerde; turistler buldukları destinasyonda yaşayan yerel halktan etkilenmektedir. Bununla beraber yerel halk da gelen turistten etkilenerek, onlar gibi davranma eğiliminin de olabilmektedirler (Rızaoğlu, 2004; Akova, 2006; Kervankıran, 2014). Bu durum yerel yaşantı üzerinde bazen olumlu bazen olumsuz sonuçlar meydana getirebilmektedir. Bu meydana gelen sonuçlar; yerel değerler üzerinde farklılıklara sebep olarak öz değerlerin azalmasına ya da artmasına yol açmaktadır (Mesci ve Dönmez, 2016; Akpulat ve Üzümcü, 2019).

Turizm yerel, bölgesel ve ulusal olmak üzere üç aşamada ekonominin gelişmesini sağlayabilirken diğer bir yandan sosyo-kültürel değerlerle doğal ve beşerî varlıkların korunması açısından hem olumlu hem de olumsuz etkiler yaratmaktadır (Avcıkurt, 2017; Avcı, 2018; Avcıkurt, 2020; Çolak ve Batman, 2021). Yerel halkın gelir düzeyinin, iş olanaklarının, rekreasyonel etkinliklerinin, yaşam kalitesinin artırılması, altyapı hizmetlerinin geliştirilmesi gibi olumlu etkilere sahipken; gürültü, kalabalık, hava kirliliği, trafik yoğunluğu, ürün ve hizmetlerde fiyat artışı, suç oranında artma ve doğal yaşamın tahrip olması gibi olumsuz etkilere de sahiptir (Harrison, 1995; Çetin, 2009; Bertan, 2010; Roney, 2011; Türker vd., 2016; Lei vd., 2023).

Son yıllar içerisinde güzel atlar ülkesi olarak adlandırılan Kapadokya, dünyanın dört bir yanında yer alan insanlar tarafından tercih edilen bir destinasyon haline gelmiştir (Akpınar ve Koç, 2023). Bu yoğunlukta tercih edilmesi, bölgeye ve bölgedeki yerel halk üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkiler oluşturmaktadır. Oluşan bu etkilerle beraber yerel halkın turizme ve turiste yönelik bakış açısının tespit edilerek analiz yapılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, turizm sektörünün yoğun bir şekilde yaşandığı Kapadokya bölgesini, son yıllarda en çok ziyaret edenler içerisinde olan Rus, Malezyalı ve Endonezyalı turistlerin ve yerel halk ile etkileşimi doğrultusunda yerel halk üzerindeki sosyal ve kültürel etkilerini ortaya koymaktır. Bir diğer alt amacı ise, Rus, Malezyalı ve Endonezyalı turistlerin özelliklerini ve Türk kültürüne yakınlıklarını ve bölge üzerindeki ekonomik katkılarını tespit etmektir. Çalışmanın benzer formları, farklı turistler üzerinde çalışılmış olmasına karşın Rus, Malezyalı ve Endonezyalı turistler kapsamında yapılmamıştır. Özellikle Malezyalı ve Endonezyalı turistlere yönelik yerli halkın bakış açılarına yönelik çalışma yürütülmemiştir. Bu çalışma ile yerel halkın bu milliyetlerden gelen turistlere yönelik bakış açıları ortaya konacağından, çalışma sonuçları akademiye, ilgili yatırımcılara ve yerel yönetimlere bir kaynak niteliğinde olabilecek ve bu konu kapsamında yapılacak gelecek araştırmalara katkı sunacaktır.

Kavramsal Çerçeve

Kültür kelimesi, Latince kökenli “yetiştirmek, kurmak, bakmak” gibi anlamlara gelen “cultura” kelimesinden türetilmiştir (Demirel, 2017). Kültür; “doğanın bireylere takdim ettiklerine karşılık, bireylerin ürettiği her şey” (Güvenç, 2011), “insanlar tarafından çıkarılmış dil, din, ırk, gelenek-görenek, değerler, sanat, giyim gibi akla gelebilecek her şey” (Doğaner, 2013), “bireylerin, bir birlik haline gelmesi sonucunda ortaya çıkan sorunları gidermek ve gereksinimlerini karşılamak amacıyla ortaya çıkan kitlesel davranışlar ve yaşam

biçimleri” (Richards, 2018) olarak tanımlanmıştır. Yapılan tanımlamalar doğrultusunda kültür kavramının iki özelliği ön plana çıkmaktadır. Bunlardan ilki, kültürün insanlar aracılığıyla oluşturulan maddi veya manevi değerler bütünü olması ikincisi ise, insana, topluluğu ve topluma münhasır özellikleri içermesidir. Bütün bunlar değerlendirildiğinde kültür, ait olduğu topluma kimlik kazandırmaktadır (Kalem ve Deniz, 2018). Yerel kültür ise; bir başka kültür ile sınırlı çapta bağlantısı olan ve o kültür çok fazla yakınlığı olmayan, aynı ülkede, bölgede, yörede doğmuş, büyümüş, eğitilmiş olan halkın sahip olduğu düşünce ve hareketler bütünü olarak ifade edilmektedir (Avcıkurt, 2020). Geçmişten günümüze gelen süreçte bireyleri seyahate yönlendiren etkenler gözlemlendiğinde, kültürel miras, kültürel yapı ve kültürel ürün/hizmetlere duyulan ilgiler ön plana çıkmıştır. En eski turizm faaliyetlerinin farklı kültürleri tanıma ve kültürel değerlerini görme isteğiyle yapılan gezi sonuçları ile ortaya çıkması da bunun bir göstergesidir (Harman, 2014; Aydın ve Sezerel, 2017; Sözleşen, 2021). Farklı medeniyetlerin, tarih boyunca oluşturdukları kültürel değerler, bölgenin doğal kültürel miraslarının temel kaynakları olarak nitelendirilmektedir. Bu sebeple, kültürel ve doğal unsurların kültür ve turizm ilişkisinin temel yapı taşları olduğunu söyleyebilmek mümkündür (Yoon vd., 2001; Köroğlu ve Yağcı, 2018; Kalem ve Deniz, 2018).

Turizm, bir bireyin/toplumun dünyaya bakış açısını ve farklı ülkelerdeki bireyler hakkındaki düşüncelerini etkilemektedir. Bir etkileşim ve iletişim aracı olarak nitelendirilen turizm, bireylerin potansiyellerine ve becerilerini geliştirmeye yardımcı olmaktadır. Bireyler turizm etkinliklerine katılım sağlayarak farklı ülkeleri seyahat edebilmektedir. Seyahatleri esnasında ülkedeki insanları etkilemekte ve onlardan etkilenmektedirler (Kervankıran, 2014). Turizmin aktif olarak yaşandığı alanlarda bu etkilenme bireysellikten toplumsallığa ulaşmaktadır. Bir başka ifade ile farklı bölgelerden gelen turistlerin çokluğu ev sahibi konumundaki toplumun değişimine sebep olabilmekte ve yalnızca kendileri tarafından hissedilmektedir. Dolayısıyla turizmin toplumsal değişim aracı olarak değerlendirilmesi de mümkündür (Avcı, 2018). Bunlara ek olarak turizm; içerisinde barındırdığı faaliyetler, mal ve hizmetler ile çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel etkilere sahip bir yapıdadır. Bu çeşitli etkilerin türü ve büyüklüğü, destinasyona gelen ziyaretçi yoğunluğu, turistik alanın taşıma kapasitesi, farklı turist tipolojileri, turistlerin sosyo-kültürel düzeyleri, ekonomik durumları, ortalama kalış süreleri gibi çeşitli faktörler sebebiyle toplumlar üzerinde değişiklik göstermektedir (Kervankıran, 2014; Büyükkuru, 2019; Pala, 2019).

Turizm faaliyetlerinin sürdürülebilirliği tahrip olmamış bir çevreye ve sosyo-kültürel etkenlere bağlıdır. Bunun temel sebebi, turistlerin doğal, tarihi ve kültürel unsurları görme isteğiyle hareket etmeleridir (Duran, 2013). Yerel halk ve diğer paydaşlar açısından turizmin çevresel etkileri incelendiğinde, turistlerin kalıcılığını sağlamak ve destinasyonları çekici kılmak adına, bölgelerde tarihi, kültürel ve doğal alanları koruma, alt ve üst yapı olanaklarını iyileştirme ve çevre bilinci gibi olumlu duygu ve düşünceler içerisinde olmaktadır. Bu olumlu duygu ve düşüncelere karşın; yatırımcıların ve turizm çalışanlarının daha fazla para kazanma arzusu ile gerçekleştirdiği iyi planlanamamış turizm faaliyetleri, kültürel ve tarihi eserleri tahrip etmekte, fiziksel dengeyi bozmakta, flora ve faunayı etkilemektedir (Boğan ve Sarıışık, 2016; Büyükkuru, 2019). Turizmin bir diğer etkisi olan ekonomik etki incelendiğinde ise, gelir etkisi, dış ödemeler dengesine etkisi, alt ve üst yapıya etkisi, bölgelerarası dengesizliği giderme, istihdam oluşturma gibi olumlu etkenler; enflasyon ve yabancı istihdam artışı, kârlılık oranının azalması ve turizme bağlı olmak gibi olumsuz etkenler içermektedir (Roney, 2011; Öztürk vd., 2015). Turizme dair sosyo-kültürel etkiler ise, bireylerin davranışları, gelenek ve görenekler ahlaki kurallar, aile içi ilişkiler ve güvenlik kavramı gibi öznel unsurlarla oluşan ilişkiyi kapsamaktadır (Civelek, 2010). Bu ilişkinin seyrini, bölgeye gelen turistlerin sayısı, turistlerin kalitesi, geldiği

ülke ile hedef ülkenin mevcut durumu, ekonomik ve kültürel farklılıkları, yerel halkın algı ve tutumları, bölgenin ulaşılabilirliği gibi çeşitli faktörler etkilemektedir (Çolak ve Batman, 2021). Dolayısıyla turizmin, toplumun sosyo-kültürel yapısı üstünde, bireylerin kültürel miras konusunda bilinçlenmesi, yerel halkın ilgi ve faaliyet alanlarının genişlemesi, yabancı dil bilgilerinin artması, toplumlar arası hoşgörü sağlaması gibi olumlu etkilerin yanı sıra aile bağlarını zayıflatma, gelenek göreneklere karşı duyarsızlaşma, giyim, kuşam ve yaşam yapısında değişme, anadil kullanımında karmaşıklık yaratma, kötü alışkanlıklarda (sigara, alkol vb.) arttırma gibi olumsuz etkileri de vardır (Civelek, 2010; Roney, 2011; Quian vd., 2012; Büyükkuru, 2019).

Turizmin çevresel, ekonomik ve sosyal etkilerinin her birinde etkilenen ve etkileyen kesimlerin başında yerel halk gelmektedir (Boğan ve Sarıışık, 2016; Büyükkuru, 2019; Avcıkurt, 2020). Yerel halkın turizme ve yabancı turistlere ilişkin bakış açılarını ve tutumlarını ölçmek amacıyla yapılan araştırmaların etkisi geçmişten günümüze kadar devam etmektedir. Bu doğrultuda, turizmin sürdürülebilirliği için yerel halkın kabulünün kazanılması gerekmektedir. Bir destinasyonda yerel halk pozitif bir bakış açısı ve tutuma sahip ise turizm olgusu artmakta ve gelişmekteyken yerel halkı negatif bir bakış açısı ve tutuma sahip olan destinasyonlarda ise bu durum tam tersidir (Cengiz ve Kırkbir, 2007; Sert, 2019). Yerel halk tarafından turizmin oluşmasını sağlayan; kültürel, tarihi ve doğal unsurlarının korunması gerekliliğinin farkındalığı sonucunda gelen ziyaretçiler bu unsurlara karşı daha özverili davranmaktadır (Zamani-Farahani ve Musa, 2008; Türker vd., 2016). Bu doğrultuda yerel halkın turistlerle olan pozitif etkileşimi, her kuşakta turizm sektörünün ve ekonominin gelişmesini sağlamakta ve paralel olarak yaşam kalitesinin artması gibi durumların iyileşmesinde etkin bir rol oynamaktadır (Williams ve Lawson, 2001; Jurowski ve Gursoy, 2004; Karakaş ve Şengün, 2017).

Turistlerin seyahat deneyimlerine ilişkin en önemli kısmını ise yerel halk ile arasındaki ilişki ve etkileşim belirlemektedir (Doğan, 2004; Büyükkuru, 2019). Turist ve yerel halk arasındaki etkileşim ve iletişim üç farklı anda bir araya gelmektedir. Bunların ilki, turistlerin ürün veya hizmeti yerel halktan temin ettiği an, ikincisi sosyal ortamlarda (eğlence mekânları, kafe vb.) denk geldikleri an, üçüncüsü bir araya gelinerek bilgi ve düşünce paylaşımı yapılan andır (Avcıkurt, 2020). Bu anlar, bölgede kullanılan araçlar, festivaller, kutlamalar yapılan alanlar, otel, restoran, kafe, bar, hediyelikçi gibi turistik mekanlar içerisinde kurulan iletişimlerle ile sınırlıdır (Doğan, 2004). Turist ve yerel halk arasındaki kurulan bu ilişki geçici ve kısa sürelidir. Bunun temel sebepleri; eş olmayan ve dengesiz oluşan deneyimlerin varlığı, mekânsal ve zamansal olarak kısıtlayıcılık, kendin olduğun gibi davranmaktan yoksun olmaktır (Çetin, 2010; Özgürel ve Avcıkurt, 2020). Yerel halkın turizm faaliyetlerine dair tutumlarında etkili olan faktörler de çeşitlilik göstermektedir. Bunların başlıcaları; bireyin cinsiyeti, yaşı, eğitim durumu, bölgedeki yaşam süresi, tamamıyla yerel olup olmadığı, ikamet edilen yerin turizm alanlarına olan mesafesi ve ekonomik olarak turizme ne kadar bağlı olduğudur (Boğan ve Sarıışık, 2016).

Yöntem

Araştırmanın yöntemi betimsel amaçla yapılan bir durum çalışmasıdır. Durum çalışmalarında amaç incelenen duruma ilişkin sonuçlar ortaya çıkarmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu çalışmada son yıllarda Kapadokya bölgesini en çok ziyaret edenler arasında olan Rus, Malezyalı ve Endonezyalı turistlerin özellikleri ve alışkanlıklarına, Türk kültürü ile yakınlıklarına, yerel halk ile etkileşimi doğrultusunda yerel halk üzerindeki etkilerine yönelik görüşleri betimlenmeye çalışılmıştır.

Çalışma, nitel araştırma yönteminden yararlanılmıştır. Nitel araştırmalar, bireylerin ve grupların davranışlarının incelenmesine yönelik olan araştırmalardır (Gürbüz ve Şahin, 2018). Nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan veri toplama aracı, görüşme formlarıdır. Bu çalışmada da yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla veri toplanmıştır. Bunu tercih etmekteki en temel sebep, turistlerden bizzat etkilenen yerel halkın görüşleriyle problemlerin saptanması ve yerel halkın istediklerini daha rahat bir şekilde ifade etmesine olanak sağlayabilmektir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu, katılımcıların hepsine aynı soruların sorulduğu ve istediği genişlikte yanıtlamasına izin verilen bir görüşme şeklidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini, “Kapadokya’da yaşayan yerel halk” oluşturmaktadır. Örnekleme ise, evrenden “yargısal örnekleme yöntemi” ile seçilen 15 yerel bireylerdir (Karasar, 2005). Örnekleme dâhil edilen bireylerin seçiminde, uzun süredir Kapadokya’da yaşıyor olmaları, turizm sektörü ile ilgileri olmaları ve bu milliyetlerden gelen turistler hakkında fikir sahibi olmaları göz önünde bulundurulmuştur. Araştırmanın amacı hakkında bilgi verilmiş ve gönüllülük esasına göre görüşme yapılmıştır. Hazırlanan sorular açık ve anlaşılır bir dille bütün katılımcılara aynı doğrultuda sorulmuştur. Bir sorunun tam olarak cevaplandırıldığına dair netlik oluşmadan bir sonraki soruya geçilmemiştir. Görüşmeler 31.12.2022-02.01.2023 tarihleri arasında 30-35 dakikalık sürelerde iş yerlerinde yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara, görüşme esnasında ses kaydına izin verilip verilmeyeceği konusunda danışılmış ses kaydına izin veren 14 katılımcının anlatımları ses kaydına alınmıştır. Ses kaydına izin vermeyen 1 katılımcının anlatımları ise araştırmacı tarafından el yazısı ile not alınmıştır. Katılımcılar, isimleri yerine “K1” ve “K15” arasında numaralandırılmıştır. Görüşmelerin bitiminde elde edilen veriler Microsoft Word’e aktarılarak korunmak amacıyla çoğaltılmıştır.

Araştırma Formunun Geliştirilmesi

Araştırma verilerinin toplanmasında, araştırmacı tarafından hazırlanan açık uçlu soruların yer aldığı yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunun geliştirilmesi aşamasında alan yazın dikkatlice incelenmiş ve alan yazındaki çalışmalar doğrultusunda görüşme formu için gerekli olan sorular oluşturulmuştur (Özgün, 2018; Çeken vd., 2018; Büyükkuru, 2019; Çolak ve Batman, 2021). Taslak olarak hazırlanan form konu ile ilgili 3 uzmanın incelemesine sunulmuştur. Gerekli incelemeler yapıp geri bildirimler alındıktan sonra düzeltme işlemi gerçekleştirilmiş ve sorulara en son şekli verilmiştir. Bu çalışma kapsamında konu ile ilgili olarak aşağıdaki soruların yanıtları belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu için Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Yayın Etik Kurulundan 26.12.2022 tarih ve 2022.13.412 karar sayısı ile etik kurul izin alınmıştır.

Araştırma Soruları

- 1-Kapadokya’ya gelen Rus, Malezyalı ve Endonezyalı turistlerin genel olarak alışkanlıkları nasıldır?
 - 1a: Türk kültürüne farklı ya da benzer gelen özellikleri var mı? Sizi şaşırtan bir olay yaşadınız mı?
- 2-Kapadokya Bölgesi’ndeki tatil anlayışları sizce nasıldır?
 - 2-a: Yeme-içme, otel, hediyelik eşya ve aktivite seçimleri hakkında bir fikriniz var mı?
 - 2-b: Yerel halk ile iletişim kurma istekleri ne düzeydedir?
- 3-Bu turistlerin sizin ya da çevrenizdeki insanların üzerinde olumlu ya da olumsuz etkileri oldu mu? Oldu ise örnek verebilir misiniz?
- 4-Sizce bu turistlerin destinasyondaki ekonomiye katkıları ne boyuttadır?
- 5-Rus, Malezyalı ve Endonezyalı turistlerin genel özelliklerini birkaç kelime ile ifade edebilecek olsaydınız bunlar hangileri olurdu?

Verilerin Analizi

Araştırmada veriler betimsel analiz tekniğinden faydalanılarak analiz edilmiştir. Betimsel analizde veriler daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenerek yorumlanır. Bu şekilde bulgular okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış olarak sunulmuş olur (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu çalışmada, verilerin analiz edilerek özetlenmesinin yanı sıra bazı katılımcıların ifadeleri aynen olduğu gibi bulgulara eklenmiştir. Çalışma içerisinde yapılan kelime bulutu ise, google üzerinden çevrimiçi kelime bulutu oluşturma programına (WordArt) ilgili kelimelerin manuel olarak eklenmesiyle hazırlanmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bu kısmında analizler doğrultusunda elde edilen bulgulara değinilecektir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Cinsiyet	Yaş	Eğitim Durumu	Meslek	Deneyim Yılı
Erkek	45	Lise	Kafe İşletmecisi	13
Kadın	38	Lisans	Operasyon Müdürü	5
Erkek	41	Lisans	Otel Yöneticisi	21
Kadın	42	Lisans	Butik Otel Sahibi	7
Erkek	37	Lise	Restoran Şefi	4
Erkek	27	Lise	Garson	2
Kadın	33	Lisans	Acente Sorumlusu	6
Kadın	30	Lisans	Resepsiyonist	3
Erkek	31	Lise	Kuruyemişçi	10
Kadın	53	İlkokul	Takı-Tokacı	23
Erkek	42	Lisans	Satış Müdürü	15
Kadın	27	Lisans	Misafir İlişkileri Sorumlusu	4
Erkek	47	Lise	F&B Müdürü	13
Erkek	46	İlkokul	Hediyelikçi	17
Erkek	37	Lise	Kafe Sahibi	10

Görüşme yapılan katılımcılara ilişkin demografik bilgiler Tablo 4.1’de bulunmaktadır. Katılımcıların 9’u “erkek” 6’sı “kadın” dır. Yaş ortalamaları ise “27-38 (8 kişi)” 41-46 (6 kişi)”, “53 (1)” olarak sıralanmaktadır. Eğitim durumlarına göre demografik dağılım incelendiğinde katılımcılardan 2 kişinin “ilkokul”, 6 kişinin “lise”, 7 kişinin “lisans” mezunu olduğu belirlenmiştir. Mesleklerine ilişkin bilgiler ise, kafe işletmecisi, operasyon müdürü, otel yöneticisi, butik otel sahibi, restoran şefi, garson, acente sorumlusu, resepsiyonist, misafir ilişkileri sorumlusu, F&B müdürü, satış müdürü, kafe sahibi, kuruyemişçi, takı-tokacı ve hediyelikçi olarak çeşitlilik göstermektedir. Turizm sektöründeki deneyim yıllarına ilişkin bilgiler ise, 2-10 yıl (9 kişi) ile 13-23 yıl (6 kişi) arasında değişmektedir.

Rus Turistlerin Özellikleri ve Türk Kültürüne İlişkin Bulgular

Mülakata katılan 15 katılımcıdan 8 tanesi Rusları soğukkanlı olarak nitelendirmektedir. Bunu sırasıyla; dakik değil (4), milliyetçi (3), içe dönük (3), tutumlu (3), çekingen (2), katı, titiz, mükemmeliyetçi, agresif, eğlenmeyi seven, kültürlü, ilgiyi seven, kibirli, uyumlu, tedirgin, araştırmacı, meraklı, anlayışlı, özgüvenli, saygısız, rahat ifadeleri izlemektedir. Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere genellikle Rus turistler iletişime açık olmayan bireyler olarak görülmektedir. Buradan yola çıkarak yapılan içerik analizi sonucu oluşturulan kelime bulutu Şekil 1’de verilmiştir.

Şekil 2. Malezyalı Turistlerin Özelliklerine İlişkin Kelime Bulutu

Malezyalı turistlerin bölgeyi kültür turizmi, balon turizmi amacıyla ziyaret ettikleri görülmektedir. Bölgedeki peribacaları, yeraltı şehirleri, açık hava müzelerini gezmek onlar için en önemli öncelikli motivasyondur. En çok bölge turlarını tercih etmektedirler. Bunların yanında bölgedeki aktivitelere de katıldıkları görülmektedir. Sıcak hava balonculuğunun yanı sıra ATV turu, at turu, vadi yürüyüşü gibi aktiviteleri tercih etmektedirler. Hediyelerde küçük hediyeleri tercih ettikleri, genellikle harcamalarında tutumlu davrandıkları, bahşış bırakmayı sevmedikleri görülmektedir. Daha önce yakınları ve güvendikleri sosyal medya araçları tarafından önerilen işletmeleri tercih ettikleri görülmektedir. Müslüman olmalarından dolayı Türk kültürüyle benzer yönleri bulunmaktadır. Ancak yeme kültürü açısından oldukça farklılaşmaktadırlar. Çoğu Türk yemeklerine mesafeli olduklarından konakladıkları işletmelerde mutfakta kendi yemeklerini yapmak istemekte ya da kendi kültürüne özgü yemek olanağı talep etmektedir. Bazı katılımcıların Malezyalı turistlerin özellikleri ve kültürümüzle benzerlikleri ile ilgili ifadelerine aşağıda yer verilmiştir.

“Malezyalılar için sıcakkanlı diyebilirim. En çok kültür turizmi için geliyorlar. Ancak bazı turistler buradaki en ufak şeyi bile aktivite olarak görebiliyorlar. Sadece vadinin içerisinde yürümek bile onlar için çok önemli bir aktivite” (K5, Otel İşletmecisi).

“Kesinlikle Malezyalılar en sevimli olan grup. Çok sıcakkanlılar. Onlar sayesinde ben İngilizce konuşmayı öğrendim. Benden memnun kaldılar mı diğer gelen bütün turistler de biz sizi tanıyoruz sizi önerdiler diyorlar. Küpe ve bileklik almak onların hobisi. Acayip meraklılar kültürü tanımaya. Yerel halk ile ilk olarak alışveriş için iletişim kuruluyor. Fakat samimiyet yakalandı mı asla sizi bırakmazlar. Hep başkalarına önerirler” (K9, Bijuteri Sahibi).

Endonezyalı Turistlerin Özellikleri ve Türk Kültürüne İlişkin Bulgular

Endonezyalılar da Malezyalı turistlere göre benzer özellikleri taşımaktadırlar. Katılımcılar, Endonezyalıları sırasıyla; güler yüzlü (7) sıcakkanlı (7) yardımsever (6), dakik (5), meraklı (5), dışadönük (4) tatminkâr (2), samimi (2), kibar (2), çekingen (2) saygılı (2), sevecen, vefalı, kültürlü, anlayışlı, uyumlu olarak nitelendirmişlerdir. Bu özelliklere dair yapılan içerik analizi sonucu oluşturulan kelime bulutu Şekil 3'te verilmiştir.

Şekil 3. Endonezyalı Turistlerin Özelliklerine İlişkin Kelime Bulutu

Endonezyalı turistlerin bölgeyi kültür turizmi, balon turizmi amacıyla ziyaret ettikleri görülmektedir. En çok bölge turlarını tercih etmektedirler. Bunların yanında ATV turu, at turu, vadi yürüyüşü gibi aktiviteleri tercih etmektedirler. Hediye ve alışveriş alışkanlıklarının Ruslara ve Malezyalılara göre daha yüksek olduğu, bölgede daha fazla harcama yaptıkları ve daha fazla bahşiş bıraktıkları görülmektedir. Güvendikleri işletmeleri tercih ettikleri görülmektedir. Müslüman olmalarından dolayı Türk kültürüyle benzer yönleri bulunmaktadır ancak Endonezyalıların da yeme kültürü açısından Türklerden farklılaştıkları görülmektedir. Çoğu Türk yemeklerine mesafeli olduklarından konakladıkları işletmelerde mutfakta kendi yemeklerini yapmak istemekte ve kendi baharatlarını kullanmak istemektedirler. Bazı katılımcıların Endonezyalı turistlerin özellikleri ve kültürümüzle benzerlikleri ile ilgili ifadeleri olduğu gibi aşağıda aktarılmıştır.

“Endonezyalılar çok daha sıcakkanlı ve insancılar. Her şey didiklenmekten ziyade olanaklarla çok yetinebilen bir yapıları var. Mutfak yapıları ise biraz farklı, baharat ve et konusu özellikle. Aynı et olsa bile pişirme teknikleri bizimkinden çok farklı. Kapadokya’ya öylesine dinlenmek için gelmiyorlar. Gezmek, görmek, tanımak ve aktiviteleri yapmak için geliyorlar. En büyük çekici unsur ise sıcak hava balonculuğu, tabii ATV, at turu ve yeraltı şehirlerini gezmek de bu unsurlardan bazıları. Rehberli turlara katılan turistler çoğunluklu yaşlı ve kültür ve tarih tanıma istekleri var, yorulmak istemiyorlar. Bu gelenlerin yaşlısı da genci de oldukça erken uyanıyor. Hemen gezmek ve bölgeyi tanımak istiyorlar” (K3, Resepsyonist).

“Endonezyalı Müslüman olması bakımından bizim kültürümüzle yakınlık gösteriyor. Giyim- kuşam da benzerlik gösteriyor. Fakat bizden soğuklar. Biz daha sıcakkanlıyız. Genellikle grup halinde seyahat ediyorlar” (K12, Müşteri İlişkileri Çalışanı).

“Endonezyalılar yemek açısından bizim kültürümüzden çok farklı. Örneğin çatal ve bıçakla yemek yemeği sevmiyorlar. Bunu yemek yapana saygısızlık olarak görüyorlar. Sıklıkla elleriyle yiyorlar. Tabii çorba ve sıvı şeyler hariç. Baharat çeşitleri çok fazla, onların baharatlarının yanında beş dakika dursanız hemen ağır koku alırsınız. Bu arada onlar aşçıları ile gezerler. Bizim otelde aşçıları onlara yemek yapar. Biraz neofobik diyebiliriz. Endonezyalılar oldukça fazla alışveriş yaparlar” (K13, Yiyecek İçecek Müdürü).

Turistlerin Genel Olarak Yerel Halk ile İlişkin Bulgular

Katılımcılar yerel halkla iletişim konusunda Malezyalı ve Endonezyalı turistlerin ilk etapta iletişim kurmaktan çekindikleri, sadece ihtiyaç duyduklarında iletişim kurdukları ancak biraz zaman geçince ve güven oluşunca daha rahat iletişim kurduklarını belirtmektedirler. Rusların ise genellikle iletişim kurmadıklarını, İngilizce bilseler bile milliyetçi olmaları nedeniyle çok zor durumda kalmadıkları sürece kullanmadıkları, genellikle Rusça konuşanlarla iletişim kurduklarını belirtmektedirler. Genellikle iletişim başlatan tarafın yerel halk olduğunu, güven oluşturma ve güler yüzlü olmanın iletişimde önemli unsur olduğunu söylemektedirler. Bulgulardan ortaya çıkan bir diğer sonuç, iletişim kurmaktaki önemli bir engelin dil eksikliği olmasıdır. Malezyalı ve Endonezyalı turistlerin çoğunluğu İngilizce konuşmayı bilseler de bazılarının bilmemesi, Rusların ise sadece Rusça bilenler ile konuşmak istemeleri iletişimde engel oluşturmaktadır. Bazı katılımcıların turistlerin yerel halkla iletişimleriyle ilgili ifadeleri şu şekilde belirtilebilir:

“Yerel halk ile iletişim ise zor kuruluyor. Hep çekimserler. Korkuyorlar biraz. Tabii insandan insana değişiyor. Bu üç grup da iletişimi sağladı mı çok samimi de olabiliyorlar” (K6, Hediye Eşya Dükkânı Sahibi).

“Yerel halk ile iletişim ise, bence karşılıklı oluyor. Yerel halktan sıcak tepki gördüler mi hemen iletişim kuruyorlar. Buradaki insanlar turistlerin misafir olarak görse her şey günlük gülistanlık olurdu fakat her şeye müşteri gözüyle bakmak yoruyor onları” (K8, Kuruyemiş Dükkânı Sahibi).

“Rusların huyuna gitmelisin, iki kelime Rusça bil ya da onların dilinde ufak bir şarkı aç, hemen sana kendilerini açıyorlar” (K11, Acente Sahibi).

“Yerel halk ile iletişim kurma istekleri ise, dil açısından yeterli olmuyor. Dil eksikliği çok. Fakat istekliler, öğrenmek açısından bizimle iletişim kurmak istiyorlar. Bakın Ruslar burada farklı onlar soğukkanlı bir şey istemiyorlar” (K14, Restoran Şefi).

“Malezya ve Endonezyalılar uzadı uzadıya sohbet ediyoruz. Ruslar tam tersi, maalesef. Rusların en büyük problemi kendi dilleri dışına çıkmak istemiyorlar. Ben anlayamıyorum, iletişim kurmam çok zor oluyor” (K15, Garson).

Yerel Halk Üzerindeki Sosyal ve Kültürel İlişkin Bulgular

Turistlerin kendileri üzerindeki etkileri konusunda katılımcılar, farklı kültürleri tanımanın bilgi ve tecrübelerini arttırdıklarını, kültür alışverişi ile farklı ülkelerin kültürlerini tanıdıklarını ve arkadaşlık geliştirdiklerini belirtmişlerdir. Bunun yanında dil öğrenme konusunda kendilerine çok büyük katkısı olduğundan bahsetmişlerdir. Turistlerin davranışlarının saygılı olması, hayvanlara değer vermeleri, gezme ve eğlenme kültürleri, tarihe ve kültüre meraklı olmaları ve öğrenmek için çabaları, özellikle Malezyalı grupların sıcakkanlı ve paylaşımcı olmalarının kendileri üzerinde olumlu etkileri olduğu ve kendi davranışlarını da olumlu yönde geliştirmelerine katkı sağladıklarını vurgulamışlardır. Bazı katılımcıların turistlerin kendileri ve halk üzerindeki olumlu veya olumsuz etkileri konusundaki ifadeleri aşağıda yer almaktadır.

“Tabii ki olumlu etkileri çok oluyor. Benim üzerimde oldukça etkisi var. Onlardan çok fazla şey öğrendim. Meslek grupları ile iletişim kurmamı şekillendirdiler. Kültür alışverişi çok oluyor, kahve ikram ediyorsak onlar da kendi getirdikleri kahveyi ikram ediyorlar. Bir şeyin hazırlanışını izlemek hoşlarına gidiyor. Araştırmacı yönümü keşfediyorum böylece. Etkileşimde olduğum sürece dilimi geliştirmek zorundayım. Dilimi geliştirmede çok katkıları var. Fakat bazen de olumsuz oluyor. Sıcakkanlı ve samimi olmak

onları rahatsız ediyor. Sadece işlerini görmemizi istiyorlar. Burada da kendimi sorgulamak zorunda kalıyorum. Kesinlikle olumlu yanları daha fazla” (K3, Resepsiyonist).

“Malezyalılar en sevimli olan grup. Çok sıcakkanlılar. Onlar sayesinde ben İngilizce konuşmayı öğrendim” (K9, Bijuteri Sahibi).

“Davranışları ve nezaketleri bize olumlu katkı sağlıyor. Onlardan etkilenmemizi kendimizi geliştirmemizi sağlıyor” (K10, Satış müdürü- Turist Rehberi).

Bölge Ekonomisi Üzerindeki İlişkin Bulgular

Katılımcılar, turistlerin bölgeye ekonomik anlamda büyük katkıları olduğu konusunda hem fikirdirler. Bölge halkının en önemli gelir kaynağının turizm olduğu, en büyük işletmesinden yol üzerinde yaptığı şalı satan ev hanımlarına kadar her kesimin turizmden geçimlerini sağladığını belirtmişlerdir. En büyük gelir kaynağının balon turizminden olduğunu, bunun yanında ATV, safari, at, bölge turu gibi aktivitelerin de bölge için önemli gelir unsuru olduğunu söylemişlerdir. Onlara göre, Endonezyalılar, Malezyalı ve Rus turistlere göre nispeten bölgede daha fazla harcama yapmakta ve aynı zamanda daha fazla bahşiş bırakmaktadırlar. Bazı katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şöyle belirtilebilir:

“Destinasyonun her bir yanına çok katkı sağlanıyor. Burası Anadolu gibi değil öyle alternatif iş opsiyonları yok. Buradaki en küçük esnaf bile turizm sayesinde ayakta. Elbette alt yapı ve üst yapı eksiklikleri çok. Bu bağlamda gerekli mercilerin düzenlemeler yapması gerekiyor” (K1, Kafe İşletmecisi).

“Bence restoranlardan tutun en küçük esnafa kadar herkes buradaki turistlerden geçiniyor. Transferden tut, konaklamasına kadar” (K2, Rezervasyon-Operasyon Müdürü).

“Örneğin kış mevsimindeyiz fakat biz yine turizm sayesinde para kazanıyoruz. Bence en büyük ekonomik gelir turizmden hatta sıcak hava balonculuğundan diyebiliriz (K4, Otel Yöneticisi).

“Bölgenin kalkınması onlara bağlı. Özellikle pandemi döneminde buranın ekonomisini Ruslar ayakta tuttu” (K10, Satış müdürü- Turist Rehberi).

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Turizmin geliştiği bölgede; ekonomik, çevresel, sosyo- kültürel gibi farklı alanlarda da gelişim yaşanmaktadır. Bu gelişimlerle beraber bölgede yaşayan yerel halk olumlu ve olumsuz tutumlara sahip olabilmektedirler (Kervankıran, 2014; Avcı, 2018; Büyükkuru, 2019; Pala, 2019). Bu çalışmanın amacı, Kapadokya bölgesini ziyaret eden Rus, Malezyalı ve Endonezyalı turistlerin genel özelliklerini, Türk kültürüne yakınlıklarını, yerel halk üzerindeki sosyo-kültürel etkileri ile bölge ekonomisi üzerindeki etkilerini tespit etmektir. Bu bağlamda elde edilen bulguların analizinde; Kapadokya bölgesini tercih eden turistlerin bölge ve bölgede yaşayan yerel halk üzerine etkileri dört başlık altında toplanmıştır. Bunlar; turistlerin özellikleri ve Türk kültürüne yakınlıkları, yerel halk ile iletişimleri, yerel halk üzerindeki sosyo-kültürel etkileri ve bölge ekonomisi üzerine etkileridir.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre; Malezyalı ve Endonezyalı turistlerin güler yüzlü, yardımsever, sıcakkanlı, ikram sever, dışa dönük gibi özellikleri bakımından Türklere benzerlik gösterirken yeme-içme özellikleri bakımından Türklere’den farklılaşmaktadır. Endonezyalı turistlerin yeme-içme özelliklerine ilişkin öne çıkan bir diğer sonuç ise kendi aşçılarını her gittikleri bölgeye götürmeleridir. Rus turistlerin ise

soğukkanlı, katı, iletişime kapalı ve milliyetçi olmaları bakımından Türkler'e benzerlik göstermedikleri fakat yeme-içme bakımından benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Özdemir ve Kınay (2004) yapmış oldukları çalışmada da Rus turistlerin Türk yemeklerini damak tatlarına uygun bulduklarına dair bir sonuç elde edilmiştir.

Bölgeye geliş amaçları incelendiğinde; Malezyalı ve Endonezyalı turistlerin doğal, tarihi ve kültürel alanları gezme, bilgi edinme ve macera turizmini deneyimlemek amacıyla geldikleri; Rusların ise bölgeyi diğer bölgelere ulaşmak için bir transit amacıyla kullandıkları ve kaldıkları süre boyunca şarap ve macera turizmini tercih ettikleri tespit edilmiştir. Bir başka sonuç ise; Malezyalı ve Endonezyalı turistlerin bölgeyi daha önce gelen tanıdıklarının tavsiyeleri üzerine tercih ettikleri Rusların ise genellikle internet üzerinden araştırıp geldikleri belirlenmiştir.

Yerel halkla etkileşiminde ise; Malezyalı ve Endonezyalı turistlerin yerel halktan güven ve samimiyet aldığı sürece iletişim kurmaya yatkın oldukları fakat yeteri kadar İngilizce dilini bilmemelerinden kaynaklanan bir sorun yaşadıkları, Ruslar'ın ise İngilizce dilini yeteri kadar bilseler dâhi kendi dilleri ile konuşmayı tercih ettikleri için çok az iletişim kurma isteklerinin olduğu tespit edilmiştir. Sosyo-Kültürel etkileri incelendiğinde; yerel halkın dil öğrenme isteklerinin yabancı turistler sayesinde geliştiği, kendilerine değer verme, özsaygı duyma gibi yetilerinin geliştiği, farklı kültürel tanımanın sayesinde bilgi düzeylerinin arttığı ve arkadaşlık kurmaları bakımından olumlu etkilerin daha fazla olduğu gözlemlenmiştir. Benzer bir sonuç Kervankıran (2014), Çolak ve Batman'ın (2021) yapmış oldukları çalışmalarda elde edilmiştir. Bu çalışmalarda da yabancı turistler kültürün artmasını sağlayan bir faktör olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna ek olarak Tayfun'un (2002) yapmış olduğu çalışmada, yabancı turistlerin yerel halkın yabancı dilini geliştirme aşamasında büyük bir katkısı olduğu tespit edilmiştir. Keskin ve Çontu'nun (2011) Ürgüp'ün Mustafapaşa kasabasında nüfuz eden yerel halkın turizme bakış açısını belirleme amacıyla gerçekleştirdikleri çalışmada, turizmin toplum üzerinde olumsuz etkiden ziyade olumlu etkiler bıraktığını fakat bar gibi eğlence mekânlarının fazlalaşmasıyla ahlaki bozulmalara yol açması bakımından olumsuz etkiler bıraktığını tespit etmiştir. Uslu ve Kiper (2006) yerel halkın bazı kesimlerinin gelenek ve göreneklerinin bozulmaması adına iletişim kurmadıkları sonucuna ek olarak İmre (2020) yaptığı çalışmada, yerel halkın kendine özgü yapısını korumak amacıyla henüz turizmden kaynaklı bir kültürel etkileşime geçmediğini sonucuna ulaşmıştır.

Bölge ekonomisine olan katkılarına bakıldığında; tüm katılımcıların ortak paydada bulunduğu konu, turistlerin bölgeye ekonomisine büyük katkılarının olduğudur. Bölgede var olan büyük-küçük bütün işletmelerin turizm sayesinde ayakta durduğu sıklıkla belirtilmiştir. Bu bulgu Gümüş ve Özüpekçe'nin (2009) yerel halkın turizm etkilerine yönelik görüşlerini tespit etmek amacıyla yaptığı çalışmadaki elde edilen sonuç ile örtüşmektedir. Yerel halk, turizm sektörünün bölgeye en çok ekonomik girdiyi sağlayan sektör olduğunu vurgulamaktadır. Kervankıran (2014) yapmış olduğu çalışmada ise, yabancı turistlerin ve turizmin bölge ekonomisine oldukça büyük katkı sunduğu, en eski yöresel mesleklerin canlanmasına yardımcı olmaları açısından yerel halkın olumlu bir yaklaşım içerisinde olduklarını tespit etmiştir. Mesci ve Dönmez (2016) de çalışmalarında, turizmin ekonomik katkısının yerel halk tarafından önemli görüldüğü ve bunun bilincinde olarak hareket ettikleri belirtilmiştir. Fakat Boğan ve Sarıışık (2016) aynı amaç doğrultusunda Alanya üzerine yapmış oldukları çalışmada, turizm sektörünün yalnızca belirli küçük gruplara yarar sağladığını ve yerel halktan ziyade dışarıdaki insanlara iş imkânı sağladığını sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırmada elde edilen sonuçlara göre;

- Turizme dair hazırlanan seminerler, konferanslar ile yerel halk daha çok bilinçlendirilmelidir.
- Yerel halkın ilgili yabancı dillerde kendilerini geliştirmeleri için yerel kuruluşlar tarafından dil kursları açılabilir.
- Seyahat acentaları, Endonezyalı turist gruplarını yerel yiyecek tüketimi konusunda teşvik eden gastro-turlar düzenlemelilerdir.
- Turist rehberleri, bölgeyi transport olarak kullanan Rus turistlere günlük tur rotaları oluşturup daha çok alışverişe ve bölgeyi gezmeye teşvik etmelidir.
- Turizm rehberliği alanında eğitim veren üniversiteler Malayca, Endonezce ve Rusça gibi nadir dilleri müfredata eklemelidir.
- Tureb nadir diller alanında uzmanlaşma eğitimi açarak bu alandaki eksiliği giderebilir.
- Rus, Malezyalı, Endonezyalı turistlere, yerel halkın Kapadokya Bölge'sindeki turizm anlayışları üzerindeki etkisi ölçülebilir. Böylece her iki kesimin de düşünceleri belirlenerek daha kalıcı çözümler üretilebilir.

Yapılan araştırmanın bazı kısıtları mevcuttur. Bunlardan ilki araştırmanın sadece Rus, Malezyalı ve Endonezyalı turistler üzerinden yapılması, ikincisi sadece Kapadokya bölgesinde yaşayan yerel halka uygulanmasıdır. Araştırmada nitel araştırma yöntemleri ile yapılması araştırmanın bir başka sınırlılığdır. Bu bağlamda gelecek çalışmalarda, nicel yöntemlerle örneklem sayısının artırılması ve farklı bakış açılarının tartışılması önerilmektedir.

Kaynakça

- Akova, O. (2006). Yerel halkın turizmin etkilerini algılamalarına ve tutumlarına yönelik bir araştırma, *Akademik İncelemeler Dergisi*, 1(2), 77-109.
- Akpınar, G., & Koç, H. (2023). Kapadokya turizminin swot analizi ile incelenmesi ve bölgede turizmi geliştirmek için öneriler, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 316-334. <https://doi.org/10.26677/TR1010.2023.1244>
- Akputat, N. A., & Üzümcü, T. P. (2019). Turistik destinasyonlarda turizmin etkilerine yerel halkın bakış açısı: Çeşme örneği, *Journal of Recreation and Tourism Research*, 6 (4), 448-463. <https://doi.org/10.31771/jrtr.2019.46>
- Avcı, N. (2018). Turizmin yöre halkının yaşam kalitesine etkileri: Çeşme ilçesi örneği, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 29(2), 164-174. <https://doi.org/10.17123/ataad.488213>
- Avcıkurt, C. (2017). Turizm Sosyolojisi Genel ve Yapısal Yaklaşım, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Avcıkurt, C. (2020). *Turizm Sosyolojisi*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Aydın, S., & Sezerel, H. (2017). Seyahat motivasyonlarına ilişkin bir yazın incelemesi, *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sbe Dergisi*, 7(2), 118-140.
- Belisle, F. J. & Hoy, D. R. (1980). The perceived impact of tourism by residents a case study in Santa Marta, Colombia, *Annals of Tourism Research*, 7(1), 83-101.
- Bertan, S. (2010). Pamukkale'deki yöre halkının turizmi desteklemesi ile turizmin sosyo-kültürel etkileri arasındaki ilişki, *Uluslararası İktisadi Ve İdari İncelemeler Dergisi*, (4).
- Boğan, E., & Saruışık, M. (2016). Yerel halkın turizm faaliyetine yönelik görüş ve algılamalarının belirlenmesi üzerine Alanya'da bir araştırma, *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(2), 325-342.
- Büyükkuru, M. (2019). *Turizmin Etkilerinin Yerel Halk ve Diğer Paydaşlar Tarafından Değerlendirilmesine Yönelik Karşılaştırmalı Bir Araştırma: Nevşehir Örneği*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Nevşehir.
- Cengiz, E. & Kırkbir, F. (2007). Yerel halk tarafından algılanan toplam turizm etkisi ile turizm desteği arasındaki ilişkiye yönelik yapısal bir model önerisi, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 19-37.
- Civelek, A. (2010). Turizmin sosyal yapıya ve sosyal değişmeye etkileri, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokul Dergisi*, 13(1-2), 331-350.

- Cohen, E. (1996). *The Sociology of Tourism: Approaches, Issues, and Findings*, içinde Y. Apostolopoulos, S. Leivadi, A. Yiannakis (Editorler), *The Sociology of Tourism: Theoretical and Empirical Investigations*, London: Routledge Taylor and Francis Group.
- Çeken, H., Yılmaz, G. Ö., & Ertürk, N. (2018). Arap ülkelerinden gelen turistlerin etkilerine yönelik yerel halkın algısı: Sapanca örneği, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(1), 401-414.
- Çetin, T. (2009). Beypazarı'nda turist-yerli halk etkileşimi ve turizmin sosyal, kültürel ve ekonomik etkileri. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 9(1), 15-32.
- Çeviker, K., & Özcan, C. (2020). Turizm faaliyetlerinin yerel halk tarafından nasıl algılandığının analizi: Adana örneği, *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(10), 43-57.
- Çolak, O., & Batman, O. (2021). Turizmin sosyo-kültürel etkileri: Taraklı'da bir araştırma, *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 149-174.
- Demirel, A. (2017). *Yerel Halkın Kaleiçi Kültür Turizmi Potansiyeline İlişkin Algıları*, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Akdeniz.
- Doğan, H., Z. (2004). *Turizmin Sosyo-Kültürel Temelleri*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Doğaner, S. (2013). *Türkiye Kültür Turizmi*, Doğu Kitabevi, İstanbul.
- Duran, E. (2013) Yerel halkın sürdürülebilir turizm gelişimine yönelik tutumları: Bozcaada örneği, *Uluslararası Hakemli Beşeri ve Akademik Bilimler Dergisi*, 2(3), 77.
- Gümüş, N. & Özüpekçe, S. (2009). Foça'da turizmin ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel etkilerine yönelik yerel halkın görüşleri, *International Journal of Human Sciences* 6(2), 398-417
- Gürbüz, S. & Şahin, F. (2018). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Felsefe – Yöntem Analiz*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Güvenç, B. (2003). *İnsan ve Kültür*, Remzi Kitabevi, Ankara.
- Harman, S. (2014). Bağımsız seyahat eden yerli gezginlerin seyahat motivasyonları üzerine bir araştırma, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 10(21), 107-128.
- Harrison, D. (1995). *Tourism, The Less Developed Countries*, New York: John Wiley and Sons.
- İmre, N. (2020). Yerel halkın turizme bakış açısının belirlenmesi: Kemaliye örneği, *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(1), 1-16. <https://doi.org/10.46790/erzisosbil.710015>
- Jurowski, C.A., & Gursoy, D. (2004). Distance effects on resident' attitudes toward tourism, *Annals of Tourism Research*, 25(4), 355-370.
- Kadt, E. D. (1984). *Tourism. Passport To Development? Perspectives on The Social and Cultural Effects of Tourism*. New York: Oxford University Press.
- Kalem, M. Y., & Deniz, F. Ö. (2018). Turizmin yerel halkın sosyo-kültürel yapısına etkisi. *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 79-91.
- Karakaş, A. & Şengün, H.Ş. (2017). Yerel halkın turizm faaliyetlerine yönelik tutumları, *Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 8(15), 183-202
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Kervankıran, İ. (2014). Beypazarı/Ankara örneğinde turizmin ekonomik, toplumsal ve çevresel etkilerine yerel halkın yaklaşımı, *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (31), 133-153.
- Keskin, E. & Çontu, M. (2011). Mustafapaşa (Sinassos) kasabasında yaşayan yerel halkın turizme bakış açısını belirlemeye yönelik bir araştırma, *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 3(2), 37-55.
- Koroğlu, A. & Yağcı, P. (2018). Türkiye'deki şehirleri simgeleyen logoların doğal ve kültürel miras unsurları açısından çözümlenmesi, *Turizm Akademik Dergisi*, 5(1), 63-85.
- Lei, W. S. C., Suntikul, W., & Chen, Z. (2023). Tourism Development Induced Social Change. *Annals Of Tourism Research Empirical Insights*, 4(1), 100088. <https://doi.org/10.1016/j.annale.2023.100088>
- Mesci, M. & Dönmez, G. (2016). Turizmin bölgesel kalkınma ve yerel halk üzerindeki etkisi: Mudurnu örneği, *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(2), 21-50.
- Meydan Uygur, S. & Baykan, E. (2008). Turizmin yerel kültür üzerindeki etkilerine ilişkin yöre halkı algılamaları, yöre halkının demografik değişkenlerine göre değişiklik gösteriyor mu? (Ürgüp yöresine yönelik bir uygulama), *Üçüncü Sektör Kooperatifçilik*, 43(1), 44-61.

- Özdemir, B. & Kınay, F. (2004). Yabancı ziyaretçilerin türk mutfağına ilişkin görüşleri: Antalya'yı ziyaret eden Alman ve Rus turistler üzerine bir araştırma, *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0(2), 5-28.
- Özgün, E. (2018). *Turizmin Kültürler Arası İlişkilere Etkisi: Çeşme-Sakız Adası örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm Rehberliği Ana Bilim Dalı, İzmir.
- Özgürel, G. & Avcıkurt., C. (2020). Turizm destinasyonlarında turistlerin temsilcisi olarak yerleşik yabancıların yerel halk ile sosyal etkileşimleri ve sosyal etkileşimde kalış süresinin etkisi, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2, 776-796. <https://doi.org/10.26677/TR1010.202.0.365>
- Öztürk, A. B., Özer, O., & Çalışkan, U. (2015). The relationship between local residents' perceptions of tourism and their happiness: a case of Kusadasi, Turkey. *Tourism Review*, 70(3), 232-242.
- Pala, G. (2019). *Yerel Halkın Turizmin Sosyokültürel Etkilerine Bakışı İle Kültürel Duyarlılık Düzeyleri Arasındaki İlişki*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü , Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Quian, J., Fen, D. ve Zhu, H. (2012). Tourism-driven urbanization in China's small-town development: a case study of Zhapo town, *Habitat International*, 36, 152-160.
- Rızaoğlu, B. (2004). *Turizm ve Toplumsallaşma*, (Üçüncü Baskı), Ankara: Detay Yayıncılık.
- Richards, G. (2018). Cultural tourism: a review of recent research and trends. *Journal Of Hospitality and Tourism Management*, 36, 12-21. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2018.03.005>
- Roney, S. A. (2011). *Turizm: Bir Sistemin Analizi*. Detay yayıncılık.
- Sert, A. N. (2019). Sürdürülebilir Turizm Gelişiminde Turizm Yerel Halk Tarafından Algılanan Etkilerinin, Toplum Katılımının ve Turizm Gelişimine Desteğin Rolü: Beypazarı Örneği. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(42), 407-428. <https://doi.org/10.31795/baunsobed.659297>
- Smith, V. L. (1997). *Hosts And Guests: The Anthropology of Tourism*. Philadelphia, Pa: University of Pennsylvania Press.
- Sözleşen, İ., A. (2021). *Kapadokya'da Turizm ve Kültür İlişkisi Bağlamında Halk Dansları: Nevşehir Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kültürel Miras ve Kültür Yönetimi Ana Bilim Dalı, Nevşehir.
- Tayfun, A. (2002). Turist yerli halk etkileşimi üzerine bir araştırma, *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi* 1(1), 1-12.
- Türker, N., Selçuk, Ş. & Özyıldırım, A. (2016). Turizmin yaşam kalitesi üzerine etkisi: Safranbolu örneği, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 2-10
- Türker, N., Selçuk, Ş., & Özyıldırım, A. (2016). Turizmin yerel halkın yaşam kalitesi üzerine etkisi: Safranbolu örneği. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 1-13.
- Uslu, A. & Kiper, T. (2006). Turizmin kültürel miras üzerine etkileri: Beypazarı/Ankara örneğinde yerel halkın farkındalığı, *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi* 3(3), 305-314.
- Williams, J. & Lawson, R. (2001). Community issues and resident opinions of tourism, *Annals of Tourism Research*, 28(2), 269-290.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yoon, Y., Gursoy, D. & Chen, J.S. (2001). Validating a tourism development theory with structural equation modeling, *Tourism Management*, 22, 363-372.
- Zamani-Farahani, H., & Musa, G. (2008). Residents' attitudes and perception towards tourism development: a case study of Masooleh Iran, *Tourism Management*, 29(6), 1233-1236.

Etik Kurul Kararı ile ilgili beyan

*Araştırmanız etik kurul **izni gerektiriyorsa**, aşağıdaki bilgileri doldurunuz.*

Lütfen beyanı yaptığınızı belirtmek için kutucuğu işaretleyin.	☒ Yazar(lar) Beyanı: Bu çalışmanın yazarı(ları) olarak, insan katılımcıların yer aldığı çalışmalarda gerçekleştirilen tüm prosedürlerin, kurumsal ve/veya ulusal araştırma komitesinin etik standartlarına ve 1964 Helsinki bildirgesine ve daha sonraki değişikliklerine veya karşılaştırılabilir etik standartlara uygun olduğunu beyan ederim(iz).
Etik kurul kararı veren kurum	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Yayın Etik Kurulu
Etik kurul karar tarihi	26.12.2022
Etik kurul karar sayı no	2022.13.412

*Araştırmanız etik kurul **izni gerektirmiyorsa**, nedenini aşağıdaki seçeneklerden birini tercih ederek belirtiniz.*

Bu çalışmanın yöntemi için etik kurul izni gerekmemektedir.

Bu çalışmadaki veri toplama süreci 1 Ocak 2020 tarihinden önce gerçekleşmiştir.

Yazar Katkısına İlişkin Bilgi

Yazar(lar) beyanı	☒ Bu çalışmadaki bulunan yazarların katkı oranlarının aşağıda belirtilen şekilde olduğunu beyan ederim(iz).
1. Yazar katkı oranı	%50
2. Yazar katkı oranı (gerekliyse)	%50